

Literární výchova

1. Epigram = je krátká satirická báseň, pěstovaná už v antické literatuře, vtipně kritizující lidskou povahu nebo společenské zvyklosti často pomocí ironie (prostřednictvím ironie vyjadřujeme záporný vztah vyslovením přesného opaku toho, co jsme měli původně na mysli). V závěrečné pointě stručně vyjadřuje poznání odhalující chyby.

V české literatuře je epigram spojen především s novinářem a básníkem Karlem Havlíčkem Borovským.

ZLE, MATIČKO, ZLE!

Poctivému hrozí jenom hlad,
zloději zas jenom šibenice;
český literát
má trampot více;
jemu hrozí hlad
i šibenice.

DEMOKRATSKÝ

Nechod', Vašku, s pány na led:
mnohý příklad máme,
že pán sklouzne, a sedlák si
za něj nohu zláme.

VERBA DOCENT, EXEMPLA TRAHUNT

"Co sám nechceš, nečiň jinému!"
žáku pravil kantor kdesi,
třepaje ho za pačesy.

GEOGRAFICKÝ

(Když se zeměpisci chlubili, že do Čech odjinud žádná řeka neteče.)

Nechlubte se, vlastenci,
není to věc řádná
že neteče odjinud
do Čech voda žádná.

Točíme-li se sudu
nedolévajíce,
zůstanou nám na spodu
brzy jen kvasnice.

Nechlubte se, nechlorbte,
špatná je to sláva,
že vytéká do Němec
všechna česká šťáva.

TALENTY

Pavlu hůř a Petru líp;
ticho, závist, ticho!
Kacířům dal Pánbůh vtip,
svaté církvi břicho.

ETYMOLOGICKÝ

Odkud vzalo - zkouším žáky -
jméno Rakous počátek? -
"Od raků, neb oni taky
chodí pořád nazpátek."